

فقه مردمی چارچوب انقلاب/ جنگ فقه سنتی با فقه پویا بعد از انقلاب آغاز شد

استاد دانشگاه تهران با اشاره به اینکه جنگ فقه سنتی با فقه پویا بعد از انقلاب آغاز شد، گفت: روحانیون سنتی خواستار فقه سنتی بودند...

استاد دانشگاه تهران با اشاره به اینکه جنگ فقه سنتی با فقه پویا بعد از انقلاب آغاز شد، گفت: روحانیون سنتی خواستار فقه سنتی بودند و امام خواهان فقه پویای انقلابی بود. به گزارش خبرنگار مهر، در ادامه سلسله درس‌گفتارهای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی با عنوان «#171 تمام شدگی مدرنیته و ناتمامی صیروت در انقلاب اسلامی» نشست انقلاب اسلامی و ضد انقلاب اسلامی با سخنرانی دکتر ابراهیم فیاض، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران عصر امروز شنبه 12 اسفندماه در این پژوهشگاه برگزار شد.

فیاض در ابتدای این نشست گفت: مبنای انقلابات در جهان از انقلاب فرانسه شروع می‌شود؛ انقلابی که غرب را غرب می‌کند. کاتولیسیسم فرانسوی که بر اغلب جمعیت فرانسه حاکم بود کلیسا و دین را تبدیل به سازمان و دولت می‌کند. یعنی سکولاریزه کردن کلیسا و تبدیل دین کلیسا به دین دولت که مبنایش مردم و عرف بوده است.

وی افزود: ناپلئون تمامی نظریه‌های انقلابی فرانسه را ساختارمند کرد و بعد از تبدیل نظریه‌ها به ساختار از ساختارهای جدید تئوری به وجود آورد. ناپلئون همزمان با فتح‌علی شاه است که در آن زمان اخباریون شکست می‌خورند و اصولیون پیروز شده‌اند. اگر انقلاب فرانسه رخ نمی‌داد انقلاب مشروطیت هم شکل نمی‌گرفت. در انقلاب فرانسه رادیکالیسم منفی به وجود می‌آید یعنی خواستار تغییر همه چیز به طور ریشه‌ای می‌شوند. اعدام انقلابی و مبارزه با اشراف و انقلابی‌گری حاکم بر روح انقلاب فرانسه می‌شود. اشراف هم نوعی رادیکالیسم مثبت‌گرایی به وجود می‌آورند یعنی جامعه‌شناسی که ضد انقلاب است و اسمش را اصلاحات می‌گذارند.

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران ادامه داد: جنگ انقلاب با ضد انقلاب همیشه ادامه دارد. انقلاب دیالکتیک منفی ضد پوزیتیویسم با ضد انقلاب جریان اثبات‌گرایی در جنگ به سر می‌برند. مارکسیسم هم انقلابی و ضد پوزیتیویسم بود و در 1917 در روسیه به پیروزی رسید. انقلاب اسلامی ایران که برای بافت تاریخی خودمان است در ساختار ضد انقلابی به وجود آمد. یعنی رادیکالیسم منفی فرانسوی یا ضد پوزیتیویسم مارکسیستی یا پراگماتیسم نبود.

فیاض تصریح کرد: انقلاب اسلامی مصالحه‌انگیزترین و بی‌خشونت‌ترین انقلابها بود از این لحاظ چپی‌ها غیر مذهبی و مذهبی اعتراض می‌کردند که انقلاب باید با توسل به اعدام انقلابی و از بین بردن ارتش و بقایای رژیم گذشته مانع کودتای ضد انقلابیون در زمان انقلاب شود. انقلاب ما از مهر سال 56 که شروع شد دفعتاً در عرض یکسال به پیروزی رسید از این جهت انقلاب خیلی تندی بود. همه چیز سریع متحول شد. مبنای تئوریک انقلاب اسلامی را در بر نگرفت زیرا مانند انقلاب فرانسه و روسیه عمل نکرد. در انقلاب اول ساواک از صحنه خارج شد بعد شهربانی و بعد ارتش که اینها هم خودشان منحل شدند یعنی ارتش ارتش را مغلوب کرد. از نیروهای ارتشی بر علیه ارتش استفاده شد زیرا انقلاب چریک مسلح نداشت. از این بابت انقلاب، انقلاب نبود بلکه یک انحلال بود. ارتش ضد انقلابی یک سال بعد برای انقلاب جنگید که این جای شگفتی داشت. معلوم شد که چرا امام زیر بار چپی‌ها نرفت و ارتش را منحل نکرد و کادر سازی انقلابی با نیروی جدید نکرد.

وی افزود: انقلاب ما از اولش فقهی بود. اگر امام یک فقیه نبود انقلاب هرگز پیروز نمی‌شد و فقه انقلاب فقه مردمی است. این فقه که ما با کسی سر جنگ نداریم نه لیبرالیستی و نه سوسیالیستی هستیم. جنگ فقه سنتی با فقه پویا بعد از انقلاب آغاز شد. روحانیون سنتی خواستار فقه سنتی بودند و امام خواهان فقه پویای انقلابی بود. در منشور روحانیت در اواخر جنگ این مسئله را به شفافیت مطرح کردند. فقه امام این بود که اگر چیزی بر ضد مردم باشد آن قابل اجرا نیست و اینکه نباید نظم اجتماعی به هم بریزد. ولایت فقیه یعنی ولی فقه را اگر به ضرر مردم یا به ضرر نظم اجتماعی است عوض کند. فقهی است که بر منافع عمومی مردم استوار است. مردم ما احزاب را قبول ندارند دولت خاتمی زیاد هزینه کرد که حزب بسازد اما در انتخابات احزاب قارچ گونه تشکیل می‌شدند و پس از آن از بین می‌رفتند زیرا احزاب در ایران ریشه مردمی ندارند.

این استاد دانشگاه تهران عنوان کرد: آنچه که چارچوب انقلابی ما را تشکیل می‌دهد فقه مردمی است نه فلسفه است و نه عرفان و تصوف، نه احکام ملا صدرا. معرفت‌شناسی نخبه‌گرا هم نیست. فوکو گفت انقلاب ایران نقشه راه 100 سال آینده جهان را نشان داد.

فیاض تصریح کرد: در حال حاضر وهابیت که روشنفکری دینی اهل سنت جهان است در مقابل انقلاب اسلامی قرار دارد. آنها به شدت خشونت گرا هستند زیرا می دانند در نظر و مبانی تئوریک از انقلاب اسلامی کم می آورند به خشونت متوسل می شوند که عقب نیفتند. الان در بحث جهانی شدن قرار داریم؛ جهانی شدن نه به معنای گلوبالیزیشن بلکه به معنای عقلانیت مشترک جهانی. مشارکت جهانی ایجاب می کند که هر حرکتی در داخل کشورها فقط بحث داخلی آنها محسوب نمی شود بلکه مسئله جهانی به حساب می آید.

فیاض در پایان گفت: پیشنهاد جمع کردن 150 امضا برای کاندیدا شدن در ریاست جمهوری یکی از اشتباهات مجلس بود. انقلاب ایران مردمی است و باید هر کسی که توان رییس جمهور شدن در خود می بیند مشارکت داشته باشد. حالا رأی آوردنش یک مسئله دیگری است. این قانون شبیه قانون اشرافیت انگلیسی است.